

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De vsuris, quæ possunt committi ex pacto de retrouendendo vbi specia es
casus exponuntur collecti ex doctoribus, & an sint aliquæ conditiones
requisitæ ad iusti, candum contractum de retrouendendo. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

fragmaticam, tenetur ad damnum, quia præterquã quod tenetur ad restitutionem illius, quod ipsi pluris vendiderunt, quam præfinierat pragmatica, tenentur rectores ij, ministriq; iustitiæ ad damnum ex hac omissione, dissimulationeque inuectum in temp publicam, quia specialius ad eorum munus, hoc damnum euitare spectabat, sic tradentibus Metina de restit. Soto & Syluestro, & Nauarro. Idque ipsamet pragmatica dicitur expresse super adiiciens graues pœnas contra prædictos, neque sufficit teste etiam Nauarro, vt asserunt etiam doctores eius subscribentes communiter, subisse pœnam pragmaticæ, si deprehendantur eam violasse, quia tenetur violatores etiam ad supradictam restitutionem in conscientia: quãdoquidem iustum pretium transgrediuntur.

¶ Iam his (quæ summe proficua sunt) notamentis prædictis, ad quæstionem in principio propositam ad materiã usuræ atinentem, dicimus ex mente Metinæ in sua instructione & ex mente Nauarri, quod usura est vendere pecunia et edita, tritici granum pretio pragmaticæ, & taxæ: quando ex abundantia, iam minoris in foro communi inuenitur venale, quia tunc nec pretio ad valorem taxæ potest vendere, quia tunc pretium taxæ nõ est pretium, sed pretium minus quod communiter currit in foro, & ratio est secundum Metinam quia taxa non ideo præfixa est, ne triticum minoris vendi possit, sed ne taxationem excedat eius venditor. Idem prorsus confirmat Nauarrus dicens, quod ex taxa tritici sumitur ista iniqua occasio, quod nemo dinitũ vult mutuare, nec vendere credito res taxatas, nisi pretio taxæ, etiam tempore abundantie, & patet solutio ex dictis ad argumentũ in contra.

¶ De usuris, quæ possunt committi ex pacto de retrouendendo ubi specia es casus exponuntur collecti ex doctoribus, & an sint aliqua conditiones requisita ad iustificandum contractum de retrouendendo.

CAP. LXXVII.

¶ At verò quoniam inter materias quæ solitæ sunt hic expediri, est materia de usura, quæ in pactis de retrouendendo solet immisceri, huius materię notitia præcipit,

Syluest. restit. q. 6. v. Nauar. cap. 17. & 25. nu. 34.

Nauar. sum. Lat. cap. 23. nu. 88.

præexigit, ut quid sit pactum de retrouendendo prius notescat. Est enim pactum de retrouendendo pactio eadem qua emptor promittit reuendere rem emptam venditori, quodcumque voluerit emere, vel intra certum tempus, quod licitum est, & diminuit de pretio, quia tu

a cap. cum empta cum grauamine imposito emptori reuendendi cum
Ioannes. de minus valet, ^a Leuitici vigesimo quinto, secundum He-
fid. instru. stiensem, Panormitanum, Ioannem Andream, & commu-
& l. fundi nem canonistarum in cap. ad nostram de empr. & legi-
partē. ff. de starum in d. l. si fundum. & Cœpol. de simul. cont. cau-
contrahen. secundo, & secundum omnes Theologos in 4. dist. tit.
empr. & l. ¶ Hinc quoque hesitabit quis, quid sit emere cum pa-
si fundum. cto de retroemendo. An etiã emere cum pacto de retro-
C. de pact. emendo sit licitum? Respondet Medina ^b quod pactum
de retroemendo, est quando quis emit (verbi gratia) ven-
neam, aut possessionem iusto, vel iniusto pretio adme-
gendo ipsum venditorem: ut intra tot annos redimatur
illam, & interim ipsi venditori pro pretio locationis locat
illam, vel ipse emptor percipit fructus. & huiusmodi pactum
semper coniunctum est cum iniustitia, & cum vicia,
quia mediante tali pacto, resultat mutuum, ex quo per-
cipit fructus interim ultra sibi reddendã sortē, ita Medina.

Q. 1.

b Medina
in sua in-
strucl. con-
seß. de em-
ptio. §. 25.
fol. 144.
pag. 2.

¶ His ita constitutis primo quæritur an emptio cum pacto de retrouendendo, fructibus in sortem non computatis, sit usuraria, scilicet an licitus sit contractus huiusmodi, si vëdo tibi fundum fructiferum cum obligatione, quam tibi impono, ut mihi reuendas, reddãque illum, cum pretium exsoluero. Post decem annos tu emptor ex fundo tali recepisti fructus valentes centum, an tenearis cum fundo redimo, pretiumque eius tibi reddo, fructus, quos percepisti computare in sortem pretij, quam tibi illum redimendo reddo? Responsuri ad quæstionem iniustos iustus contractus secernamus.

¶ Dico primum, quod emere aliquid cum pacto de retrouendendo simulatè, animo magis mutuãdi, quam emendi, peccatum est cum usura coniunctum, quia cum animo sit ratione mutuã recipiendi aliquid ultra sortem.

¶ Secundo dicimus, quod licet esto ita sit, quod res vendita cum pacto de retrouendendo, quia cum hoc pacto vendita minus emptori valet, ideo minoris ab ipso aliquid quantum

quanculum emi possit, tamē si minoris iusto pretio, quod cum isto pacto de retrouendo valet, ematur, peccatum est iniustitiæ, quia minus iusto pretio soluitur pro ea, sed macula vsuræ vacat.

Q. 2.

¶ Sed iam hic instat casus, si quis ne ab ecclesia vt fecerator condemnatur, emit oves fictas cum conditione, vt teneatur reddere oves, aut pretium datum, an sit vsurarius: Dicitur sanè quod si nihil amplius ad huiusmodi contractum addatur: non est vsura, nisi perat vltra sortem locationis pretium pro his ouibus. Quia tunc esset locatio ficta, sed si contractus esset verus, sola esset iniustitia in hoc, quod oves essent seruandæ integræ, cum deberet potius domino perire. Hoc autem dictum verum pura, dummodo non obliget venditorem ad eas redimendum, vel ad reddendum pretium venditarum ouium, sed hoc sibi liberum maneat, quia si ad redimendum obligaretur, rursus inde mutuum quod vsura esset: si inde intenderetur lucrum, iamque hic intercederet pactum de retrouendo.

¶ Tertio, adijcimus quod si quis emisset oves cum pacto de retrouendo statim pretio soluto, hactenus secundum fratrem Iosephum non est vsura, sed si iste emptor superaddat ad contractum paciscendo cum venditore: vt pro signato sibi stipendio, teneatur per quatuor menses illas seruare illasque pascere: nulla hic quoque admiscetur vsura. Si hic vero superapponatur conditio, quod fructus, caseus, lana, & fœtus sint emptoris, cum pacto de retrouendo ad petitionem vendentis, nec hic vsura interuenit, sed si superaddatur contractui pactum ab emptore, vt post quatuor menses, qui eas vendidit oves, easdem eodem pretio quo iam eas emptor emit redimat, iam hic certa admiscetur vsura. Quia pacto de retrouendo pactum quoque de retroemendo, id est post quatuor menses, versutè inseritur. Ex quo resultat mutuum cum vsura, quia post quatuor menses, virtute illius pacti, cogitur vendens reddere pretium acceptum pro ouibus suis, & adauget supra pretium fructus lanarum & agnorum, quos emptor quoque percepit.

¶ Vnde Sotus in de iustitia & iure contractû pessimum, & vsurarium, & vsuratum esse ait, obligare rusticû consi- gnando

gnando illi viginti aureos seu pretium boum quos non habet, obligatio illum, ut saluos, ac tuos locatores custodiat: soluatque menstruum locacionis tempus, quia in fine anni recipit viginti aureos, quasi custoditos boues, & ultra hoc pretium locacionis. Huius quoque fra-

c *Nauar.* *Sum. Lat.* *cap. 17. 114.* *129.* ¶ Dulenti contractus meminit Nauarrus ^c dicens, quod qui pecora, vel pradia emit ab eo, quem credit ea non habere & statim certa pensione, ea eidem locat, peccat quidem cum obligatione restituendi pensionem, quam ex ea quæ non erat, ceperit. ^d.

d *arg. l. 1.* *et cor. 111.* *ff. de cōdit.* ¶ Secus est autem hic (inquit Nauarrus), si probabiliter credebat illa eum habere, & bona fide emit, nec tenetur restituere etiam post cognitam veritatem, id quod ex ea pensione insumpsit bona fide. Imò neque id quod non insumpsit, & quo factus est ditior, si quando ea emit volebat emere talia, & emit ab illo, eo quod illa obrulit vendendo, & ideo non emit alia ab alio, quia tunc pro suo interesse retinere potest, ita Angelus, ^e Syluester, ^f & Maior ^g.

e *Angel.* *ver. v. sūra.* *1. 9. 71.* ¶ Præterea contractus usurarius est mixtus cum pacto de retroemendo, & vsu receptus auctore Soto inter aliquos emere in autūno mille oues obligatis veditoribus vsque ad Maium, ut eas saluas custodiant & eorum periculo pereant, & postquam emptor totam feturam percipit, reuendi easdem venditoribus, qui eas sibi vendiderant,

f *Syluest.* *vsura. 2.* *q. 6.* ¶ Plures inquit iniquitates hic committuntur: nam si aliter emptor obligat illas mille oues vendentes, ut easdem eodem pretio redimant, mutuum conuincitur esse talis emptio omnium, mutuum inquam pretij quod pro illis percipit, postquam sic reddendum est illi in redemptione omnium, & obligare earum venditores, ut earum periculum subeant, signum est, quod non eas emptor emit, quia si emisset, emptori, & non venditoribus perire debuissent, neque pro periculo, earumque custodia, emptor soluit venditoribus, nisi quid tenue, & modicum, igitur vsura est, quia ratione mutui resultantis ex pacto de retroemendo aliquid percipit extra sortem.

¶ Similiter quo omnes technas: quæ in his contractibus latere possunt, detegamus, dicimus, quod licet vende-
re cum pacto retrouendendi, ut scilicet teneatur emptor possessionis

possessionis postea reuendere eam venditori, cum voluerit eam redimere, licitum sit, tamen secundum Nauarrum, fraude non carer, si quis vendat prædia non facta cum pacto, ut ab emptore sibi reuendantur intra annum, & solitus est ea redimere (ut plurimi faciunt) paulo ante messem, solutis impensis. Quare ad propulsandas has fraudes lege Nauarræ cautum est, ut qui non redemerit ante Pascham, non possit redimere, nisi post messem.

¶ Insuper notato cum fratre Iosepho in suis floribus, quod quando in contractu venditionis inito cum pacto de retrouendendo, deducitur in pactum, ut res pereat periculo venditoris, & non emptoris: tunc vsura interuenit palliata, ut si dicat emptor, Eni, res, quam mihi vendis cum pacto, ut tibi eam reuendam siquidem sum tibi eam reuenditurus, quia tu ita poscis, tuo periculo interim maneat, ut si ante tuam redemptionem perierit, tenearis mihi pretium pro ea datum soluere. Est enim hoc mutuum palliatum, vnde emergit vsura. Nam secundum ius naturæ, res empta, periculo emptoris, cum per emptionem sit sua, perire debet. Vnde saluo suo capitali, id est pretio pro ea dato saluo, interim percipit fructus eius.

¶ Præterea queritur an semper emptor cum pacto de retrouendendo, interim, dum non reuendit, fructus perceptos possessionis sic emptor faciat suos. Respondetur primo, quod quia contractus emendi aliquam rem, cum pacto retrouendendi eam rem tempore finito, aut infinito, licitus est: ideo emptor facit fructus suos, quia cum per emptionem res facta fuit sua, licite capitur fructus ex re sua.

¶ Nauarrus tamen i constituit exceptionem in casu k l. 2. c. de moræ, quod emptor obligatus possessionem emptam reuendere, à tempore moræ quâ committit, simul ac venditor primus volens eam redimere, pretium illius possessionis pro eius redemptione, loco, & tempore congruis, obtulit sicque oblatum non accepit, non facit iam fructus possessionis suos. *

¶ Secundo ex prædictis inferimus cum Nauarro, quod si facit fructus suos nisi in casu istius moræ, quod potest emptor statim eandem possessionem locare venditori pro honesta pensione.

¶ Præterea,

Q. 3.

h Hoc expressus in cautu est. l. si fundum. C. de pact. inter empt. & vendit. i Nauar. 17. nu. 24.

Q. 4. ¶ Præterea, quia præcipua difficultas quæ occurrit hac materia est examinare an aliqua sint, quæ ad iustitiam huius contractus emptionis cum pacto de retrovendendo concurrere debeant, ideo quæritur, an ad hoc aliquid requirantur, & quænam, & quot sint illa. Aliqui enim sunt qui hæc omnia ad iustificationem istius contractus requiri autumant.

¶ Primum, ut simulatio saltem ex parte emptoris abesse, ita ut emptor verè, & principaliter intendat emere.

¶ Secundum ne fiat pactum: ut redemptio fiat maiore pretio, quàm emptio facta est cap. illo vos de pignor.

¶ Tertium, quòd emptor emens cum pacto de retrovendendo, faciat illam emptionem eò solo, ut placeat venditori, & quòd malit, ne res à se empta redimatur à venditore, & quòd non ideo emere velit, quia putat esse redimendam rem à se emptam.

¶ Quartum, ne emptor vsuræ sit dare solitus, eo quòd præsumeretur solitum facere. ¹

1 arg. l. quod si no lit. §. qui assidua. ff. de edil. edi. l. o. ¶ Igitur examinatio hæc singula dicimus. Primo, quod si emptor habeat animum mutuandi dumtaxat, & principaliter non emendi, atque ideo vocat illam emptionem cum pacto de retrovendendo, ut fructus ultra fortem accipiat, vsura est, & in fraudem vsurarum, est machinatio. Ex quo sequitur, quòd requiritur ad iustificationem contractus, quòd emptor cum tali pacto de retrovendendo principaliter velit emere, & non mutuare.

¶ Secundo dicimus quòd illa secunda conditio non est requisita, scilicet ne emptor faciat pactum, ut si venditor postea voluerit possessionem redimere, eam pretio maioris, quàm emptio facta est, quia bene potest sic convenire emptor cum venditore, en quia possessionem vendis, cum gravamine mihi imposito, tibi vendis, res vendenda, & quia istud gravamen, & pactum retrovendendi minuit pretium, quòd non minuitur, quando venditur sine tali pacto, & gravamine, ideo minoris eam emo propter gravamen huius pacti abs te imposito, sed quia absolute, & sine isto gravamine de retrovendendo mihi, tibi eam revendo, maioris eam à me redimere debes, nempe suo iusto pretio, quòd absolute vendita vellet, quòd est maius. Ergo falsum est quòd sit requisita

ditio quod redemptio fiat non maiori pretio, quam emptio facta est: tum etiam quia videtur exigere talem conditionem hic in contractu, eamque requisitam esse dicere, scilicet ut non maiori pretio fiat redemptio, quam facta fuit possessionis emptio, quod sit contra ius. Nam secundum ius possessio vendita cum pacto retrouendendi, minus valet, & sine illo plus valet. ^m Ergo contra ius est dicere illam secundam conditionem esse requisitam maximè, quia postea tempore redemptionis, legitimis ex causis variationis temporum, & rerum, potuit possessio redimenda ascendisse in pretio. Quare ergo tunc non pluris redimetur, & reuendetur, quam prius empta est.

*m l. fundi.
ff. de cōtra-
hen. empt.
& cap. cū
Ioan. de fi-
de instr.
Qō. 5.*

¶ Sed & de tertia conditione, scilicet quod malit emptor ne redimatur à se possessio empta, an sit conditio necessaria ad iustificandum huiusmodi contractum, exacte inquirendo, dicimus tandem cum Nauarro loco supra allegato non esse conditionem omnino necessariam in omni casu, ut probat Nauar. exemplo. Nam multi nolent res aliquas emere, quia eis inutiles sunt quas tamen rogatu amicorum, quos oportet eas vendere ad subueniendum suis necessitatibus emunt verè, & licitè cum prædicto pacto de retrouendendo, quia amicus cupit eas rehabere, licitèque sperant in hoc casu eas redimendas esse ab amico, quas alioqui non emerèt. Ergo saltem in hoc casu licet rem talem emere cum pacto de retrouendendo, etiam quod malit quod redimatur, quando solo facit rogatu, & intuitu amici alias non empturus.

Qō. 6.

¶ Sed de illa quæstione controuertitur, an illa conditio, quam alij adiciunt sit prorsus necessaria, scilicet quòd neque pactum fiat, quod ultra certum tempus, possessio empta, cum pacto de retrouendendo, redimi non possit à venditore: Et videtur conditio hæc sit necessaria quia Prius §. per suam extrauagantem super creandis censibus decernit in emptione census non licere ponere conditionem, quòd ultra certum tempus, census redimi non possit, ergo cum eadem videatur esse ratio de contractu cum pacto de retrouendendo, videtur insinuasle, nec etiã in tali contractu fore licitum, quòd possessio cum tali pacto empta ultra certum tempus post duos vel tres annos (verbi gratia) prohibeatur redimi.

¶ Pars. F. L. Lopez instr. Consc. ¶ Sed

¶ Sed quia hoc est singulare, & nouum statutum si-
quinti in censibus, ideo dicimus cum Nauarro, quod pra-
spicuum est talem conditionem non esse necessariam, si-
licet quod non apponatur pactum, ne possit redimi post
certum tempus, id est post 5. aut 6. annos, aut 10. quia
mini dubium est, quin possit fieri pactum de retrouen-
dendo intra solum vnum annum, duos, vel tres, aut plu-
res quod in effectu nihil aliud est, quam pactum ne ultra
illa praefinita tempora possessio redimatur.

¶ Præterea de illa quarta conditione, scilicet quod re-
quiritur, vt emens cum pacto de retrouendendo non sit
ad usuram dare solitus, dicimus cum Nauarro, non esse
necessariam, quantum attinet ad forum conscientiae, qui-
licet ad praesumendum de usura in tali casu in foro exte-
riori iurare possit: non tamen in foro conscientiae in quo
cessat omnis praesumptio. ⁿ

*n cap. tua
de sponsal.*

¶ Deinde quia hic non agimus de foro contentioso,
non agimus de coniecturis ad praesumendum in foro con-
tentioso huiusmodi emptores habuisse intentionem me-
gis mutuandi, quam emendi, & eiusmodi venditorem ma-
gis pignoriandi, quam vendendi: siquidem de solo foro
conscientiae tractamus, in quo poenitenti tam pro se, quam
contra se creditur.

*o cap. ad
nostrā. de
emptio. &
vendit.*

¶ At verò in foro exteriori, & etiam interiori, licet in
empta cum pacto de retrouendendo, minoris valeat: tamen
si quis eam multo minoris, quam cum tali pacto valeat, emat
vt si fundus sit emptus sine tali pacto valebat mille &
ducenta & cum tali pacto de retrouendendo (verbi gra-
tia) valeat iuste mille tantum: si emptor cum emens cum
pacto de retrouendendo pro 500. tantum cum emis, con-
tractus est illicitus, & in foro exteriori impignorationis
contractus potius quam venditionis, aut emptiois esse
praesumitur, & huius ratio est, nam & si res empti cum
pacto de retrouendendo, vt probatum est minus valeat
quam si absolute venderetur propter onus emptori im-
positum, & ratione istius grauaminis, vilius emi possit, quam
si absolute venderetur, non tamen hac de causa tantopere
pretium extenuare licebit, vt possessio, quae cum tali
pacto valeat mille, & sine illo valebat mille, & ducenta
ta, quia emitur cum tali pacto tam minoris possit emi, vt
pro

pro quingentis ematur.

¶ Et multo minus licet, etiã in vtroque foro, si intra dimidium illius iusti pretij sic extenuetur pretiũ, vt quã cũ tali pacto mille valet possessio, pro quatuor centis ematur quã tunc & in foro exteriore, iste contractus veniet reuendendus.

¶ Præterea ne intractũ aliquid relinquamus, vltra quæritur vtrum prædictus contractus emptionis cũ pacto de reuouendo, ex parte venditoris volentis rem à se venditã rehabere, posito, quod licitus est, fiat illicitus ex parte emptoris per istud pactum quod apponit, scilicet quod possessio sic empta nõ possit redimi, vsque ad quinquennium, aut certum aliquod tẽpus, & videtur quod ex hoc secundo pacto contractus reddatur illicitus, quia per id pacti emptor ponit se in tuto, significans saltem velle fructus illius quinquennij loco vsurarum.

Qd. 7.

¶ Pro intelligentia quæstionis, prænotandum est cum Nauarro, quod quãuis possessio absolutè sine pacto huiusmodi vendita, pluri valeat, quã vendita cũ pacto de reuouendo & simul cũ pacto, ne possit redimi, ante quinquennium, vel ante duos vel tres annos, tamen vendita cũ pacto, ne ante quinquennium redimatur, minus valet quã si venderetur cũ pacto, quod quãdo libuerit venditori redimatur. Quia in primo casu, nullũ grauumen imponitur emptori, in secundo tamen casu imponitur grauumen reuouendi eam, non tamen ante quinquennium, per quã conditionẽ, si non ante quinquennium, sit emptori grauumen leuius, quã est grauumen in tertio casu, vbi obligatur ad itatim, vt venditor voluerit, possessionẽ ei reuouere, quod est grauius onus emptori impositum. Ideo in primo casu nõ diminuitur de pretio, in secundo diminuitur, sed nõ itã. At in tertio casu magis diminuitur, quia maius ibi grauumen est emptori impositũ, ideo iuste minoris emit.

¶ His igitur præmissis, responderetur cum Nauar. & cũ Josepho in suis floribus, nam sum. Lat. cap. 17. num. 248. sic ait, nec etiam est necesse, ne fiat pactum, vt ante duos, vel tres annos venditor redimere non possit, & postea sic, quia hoc pactum inquit est licitum, si pretium iustum soluatur, nam pro hac obligatione, & pacto pluri emere debet emptor, & plus pro tali possessione debet soluere

H 2 quam

quam si cum pacto redimendi eam, ubi libuisset, & quando voluisset, venditor eam vendidisset quamvis non uleat tunc tantum, ac si nullo pacto venderetur. Et probat F. Iosephus, quia hic non fit iniuria venditori, quando emptor iusto emit valore, quod valet cum tali onere pacti iuste res sit sua, atque ideo deducere potest in pactum, possessionem illam post 4. vel 5. annos reuocare tenetur, & non ante: ex hac ratione F. Iosephi apparet Nauar. non esse verum illud quod dixit Maior, quod venditor grauat emptorem pacto, quando libuerit redimendi, nisi consentiat ut emptor aliquid capiat ratione interesse sui, quia satis est si ob hoc minoris rem vendat, quia alias venditor vendendo rem suam cum pacto rehabendi per redemptionem, utitur iure suo in re sua, & qui utitur iure suo nemini facit iniuriam. ¶ Et per consequens non potest tanquam passus iniuriam emptor ferre aliquid ratione sui interesse, ita etiam Nauar. contra Maiorem ait quod mercatori iusto pretio, etsi vendat ad creditum, venditor non licet cum pacto statim minoris redimendi rem, quae de praesenti oblata minoris esset vendenda, iam diximus de hoc, quia est contractus usurarius, essetque pessima, quae Hispanicè dicitur *mohatra*.

P Maior
in 4. dist.
15. q. 43.

q. cap. cum
ecclesia de
elect. & l.
iniuriarū.
§. 1.

Q. 8.

¶ Sed & etiam casu quo contractus cum pacto de reddendo, esset rescindendus, quia fuit deceptio interveniens in eo, infra dimidium iusti pretij, quod cum tali pacto valebat possessio eam emendo, ut si quia sic valebat mille, emptor fuit pro quatuor cētis, an teneatur etiā emptor simul restituere fructus cū possessione, restituta illi illo pretio infra dimidium iusti, id est, quatuor cētis.

¶ Respondetur, aequius dicitur cum Metina in suo codice de restitutione, quod tunc satis erit, si emptor defectū pretij dati suppleuerit, soluens usque ad mille, & vltra hoc interesse, si quod ex solutione diminuta venditori esse faueat, & tunc poterit integrè fructus perceptos retinere, contra alios apparenter dicentes, & probabiliter, quod pro rata pretij dati poterit emptor tunc aliquam partem fructuū retinere, & reliquā tenebitur venditori in pretio sic decepto, restituere. Et loquimur de fructibus perceptis iā ante rescissionē contractus, sic Metina contra Coniudum de contractibus, & contra Iosephum Franciscanum, & con-

x Metin.
in Codice
de restit.
de rebus
per usurā
acquisitis.

& contra Glof. super caput eoqueftus, primam tenet opinionem, & viam, quam ait magis esse cofonam iuri, quia licet contractus non est ipfo iure nullus, fed tantum venit reftitendus, poterit tanquam de re fua, retinere integre perceptos fructus, dum foluat, quod defuit ad iuftu pretium, & interefte inde ceffans, nec tenebitur partem fructus pro rata defectus pretij fi hoc faciat reftituere. Secus de contractibus, & cenfibus nullis ipfo facto.

(De multis cafibus fpecialibus hic difputatur an fint vfurarij, & an liceat mutuare cum pacto, fi mutuatarius intra determinatum tempus moriatur, vel pecuniam in pretio minuenda aut habendam, vel pecuniam fub vfuris acceptam, cum eode oneret vel an liceat magiftrus nauium recipere mutuum fub vfuris, vt anticipatè foluant nauis, vel an teneatur mutuator reftituere fructus, quos ex poffeffione mutuatarius non collegiffet.

C A P. LXXVIII.

A Nequam ad finem huius materiae vfurarum accedamus, quaedam dubia minutiora veniunt à nobis hic digerenda, & declaranda, atque primo de illo cafu intelligendum venit, vtrum fiquis vendens poffeffionē nō habenti pecuniam vnde eam foluat, fic pacifci poffit cum illo, en accipe poffeffionē quam tibi vendo, verumtamen, quia cares pecunia, qua poffis effe foluendo, dabis mihi quinque pro cetum interim, dum pretium eius mihi non folueris. Armil. * hunc contractum approbat, maxime fi fit in vfu, quia hoc inquit non est vfura, fed id quod accipit vltra fortem, non recipit ratione mutui: fed ratione interefte quod patitur ex mora foluendi. At dico hoc vix potest iuftificari quando ipfe fe venditor vltro obtulit ad hanc cōditionem, quia tunc ratione dilationis pretij, quod mutuum virtuale eſt cenferur quinque pro centum petere, ficut vfurarius eſſet creditor qui vltro, & volens fe offerret ad differendam poſt terminū, ſolutionem pro aliquo interefte lucri ceſſantis, etiam ſi de facto ei ceſſaret, niſi ſimul cum hoc, quod de facto ceſſaret lucri, concurrerent conditiones ſupra poſitae iuſtificantes in hoc caſu acceptionem alicuius dati pro lucro ceſſante, inter quas, vna conditio fuit, quod motus magis principa-

Qd. i.

a Armil.
verbo, vſu
ra. §. 15.

H 3 liter